

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВІТОЛЬДА
ПЛЕЦЬКОГО В М. ОСВЕНЦІМ (ПОЛЬЩА)
ПОМОРСЬКА АКАДЕМІЯ У СЛУПСЬКУ (ПОЛЬЩА)**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
II Міжнародної науково-практичної конференції**

**Мукачево
12-13 травня 2022 року**

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 18 від «10» травня 2022 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 травня 2022 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2022. 495 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти індивідуальної траєкторії професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми менеджменту, туризму, розвитку індустрії гостинності та збереження історико-культурної спадщини, тенденції розвитку сучасного суспільно-політичного та культурно-мистецького простору.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, доцент;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – провідний фахівець ВНТД.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

РЕПКО І.П., ОДАРЧЕНКО В.І., ЗАДОРЖНЯ Я.І. Гуманізація освітнього процесу в умовах воєнного стану: нормативний аспект	159
РЕШКО В.Й., ГОРВАТ М.В. Особливості розвитку творчого мислення учнів початкової школи	161
РОЗМАН І.І., ВОНЧАК Я. В. Інформаційно-комунікаційні технології: чинник підвищення якості освіти	164
РОЗМАН І.І., ГАРАГОНІЧ І.В. Адаптація молодого педагога до роботи в школі: методичні засади	166
РОЗМАН І.І., МАРИНА І.І. Інноваційні підходи до підготовки педагогів у контексті реформування системи вищої освіти	168
РОЗМАН І.І., ЧОПЕЙ М.І. Підготовка вчителів початкових класів до використання ігрових технологій	169
РУСИН А. Theoretical basis of teaching lexical material of senior school learners at the english language lessons	171
РЯБЕЦЬ Д.В. Педагог як фасилітатор інноваційного освітнього процесу	173
СИМОНЯН В. В. Етапи розвитку етнокультурної компетентності майбутнього викладача вокалу	175
СІДОР Ю.І., ТОВКАНЕЦЬ Г.В., КОСТИНСЬКА О.В. Принципи національно-патріотичного виховання дітей в українській початковій школі	177
СОФЛКАНИЧ І. М., ПИНЗЕНИК О. М. Аналіз моделі оновлення розвивального середовища ЗДО	179
СОЧКА О. М., ПИНЗЕНИК О. М. Компоненти інноваційної компетентності керівника закладу освіти	181
СУХАРЮК О.І., КОБАЛЬ В.І. Історичні особливості розвитку закладів позашкільної освіти Закарпаття кінця ХІХ – початку ХХ ст.	183
ТЕЛИЧКО В. Ю. Можливості технології «Квест» під час вивчення студентами іноземних мов	185
ТОВТИН А.І., ЛІБА О.М. Технологія «Створення ситуації успіху»: теоретичний аналіз	187
ТОМПА-БАЧКОВ Є. Т., ЛАЛАК Н. В. Професійна мобільність учителя: сутність дефініції	189
ТРИФАНОВА Д. А., БРИЖАК Н. Ю. Формування культури спілкування молодших школярів в освітньому процесі	191
ТЯГУР В.М. Переваги інтегрованого курсу «Дизайн і технології» для розвитку технологічної освіти у початковій школі	193
ФЕЛЬЦАН І.М., СУЧКОВА О.А. Комбінована наочність як ефективний засіб формування лексичної компетентності учнів старшої школи	195
ФЕНЦИК О. М. Теоретико-методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів до комунікативно-мовленнєвого учнів	197
ФЕНЦИК О. М., РЕПЯНЧИН О.Л. Педагогічні засади формування читацької грамотності молодших школярів	200
ФЕНЦИК О.М., СТЕПАНЮК Б.Ю. Мовленнєвий розвиток здобувачів початкової освіти на уроках української мови: зміст та основні його напрями	202
ФЕНЦИК О. М., ШУХ М.А. Формування творчих здібностей молодших школярів на уроках мовно-літературної освітньої галузі	204
ФІЗЕР В.С. Формування педагогічного артистизму майбутнього вчителя музичного мистецтва	206
ФІЗЕШ О.Й. Діяльність закладів професійної освіти в Закарпатті (50-80 рр. ХХ століття)	208
ХОМА О. М. Інноваційні тенденції у методиці викладання мовно-літературної освітньої галузі	210

ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ ГРАМОТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Проблема формування читацької грамотності як важливої складової загальної культури особистості сьогодні є вкрай актуальною, з огляду на кризу читання та втрату інтересу до мистецтва слова. Крім того, у Державних нормативних документах («Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи», «Державний стандарт початкової освіти»), уміння читати й розуміти прочитане визначено як наскрізне, яке є «основою для успішної самореалізації учня – як особистості, громадянина і фахівця» [1].

Серед дослідників проблеми читання багато вітчизняних та зарубіжних вчених, методистів: О. Никифорова, С. Рубінштейн, Н. Чепелева, І. Якиманська та ін. (психологічні аспекти процесу читацької діяльності); О. Джежелей, Г.Коваль, В. Мартиненко, В. Науменко, О. Савченко та ін.(педагогічні аспекти проблеми навчання читання та уроків літературного читання).

Водночас міжнародні та соціологічні дослідження, численні матеріали фахової преси останніх років вказують на загальне падіння читацької грамотності в суспільстві, зниження інтересу до мистецтва слова.

На жаль, в епоху інформаційно-комунікаційних технологій сучасне медіапокоління не має потреби до систематичного, осмисленого аналітико-критичного читання, яке вимагає відчутних інтелектуальних зусиль і творчих зусиль. Спостерігаємо тенденцію до поверхового, фрагментарного сприймання змісту, втрату інтересу до читання друкованих текстів; поглиблене аналітичне читання все частіше підмінюється поверховим переглядом текстів, який не дає змоги повноцінно в емоційному, естетичному аспектах сприйняти текст. Все означене вимагає пильної уваги як батьків, педагогів так і наукової спільноти до проблеми формування читацької грамотності на етапі початкової загальної середньої освіти.

Необхідно зазначити, що зміст поняття «читацька грамотність» змінюється залежно від змін у суспільстві й культурі, адже навички читання, які вважалися потрібними для розвитку особистості, успіхів її у навчанні й громадському житті кілька десятиків років тому, відрізняються від тих, які потрібні сьогодні. Ймовірно, що й через наступні два-три десятики років вони також зміняться [3, с.4].

Раніше першочерговий та основний інтерес щодо рівня читання учня полягав у здатності читати, розуміти, тлумачити та осмислювати конкретні тексти. Сьогодні вимагає від читачів вміння користуватися комплексними стратегіями опрацювання інформації, в тому числі аналізувати, синтезувати, інтегрувати та тлумачити актуальну інформацію з різнорідних до друкованих(текстових) чи інформаційних джерел.

Погоджуємось, що функціонально грамотна особистість у контексті читання – це людина, яка, застосовуючи набуті читацькі навички, різні види

читання, залежно від його мети, вміє оперативно працювати з різними за обсягом і формою текстами, критично осмислювати інформацію, оцінювати її, усвідомлено вибирати при цьому потрібну, розрізняти достовірну і недостовірну [2, с.34].

Так, особлива роль у процесі навчання молодших школярів належить повноцінній навичці читання, саме тому першочерговим завданням початкової школи є формування читацької грамотності учнів: розвиток повноцінної навички читання, умінь сприймати і розуміти тексти різних видів, мовленнєвий розвиток дітей, умінь працювати з різномірною інформацією.

Одним із основних обов'язкових результатів мовно-літературної освіти у початковій школі визначено вміння сприймати, аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати інформацію в текстах різних видів, медіатекстах та використовувати її для збагачення свого досвіду.

Отже, пріоритетною метою уроків літературного читання в 3-4 класах є формування читацької грамотності молодшого школяра, усвідомлення себе як грамотного читача. Проте варто зазначити, що формування читацької грамотності не завершується в початковій школі, а удосконалюється протягом навчання учнів на всіх рівнях освіти.

Читацька грамотність молодших школярів визначається нами як сформованість повноцінної навички читання, що зумовлює здатність учнів сприймати, осмислювати та оцінювати зміст та форму тексту; здатність здійснювати пошук нової інформації, використовувати, інтерпретувати її зміст, надавати критичні оцінні судження, формулювати власні умовиводи.

Формування читацької грамотності молодших школярів - це складний, цілеспрямований процес поетапного формування технічної й смислової навички читання, залучення дітей до читацької діяльності як засобу пізнання світу і самопізнання; формування в них здатності сприймати, аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати письмові тексти різних видів, працювати з інформацією в різних форматах через оволодіння учнями різними читацькими технологіями, а також застосовувати інформацію в навчально-пізнавальних, комунікативних ситуаціях, практичному досвіді.

Під педагогічними засадами формування читацької грамотності молодших школярів розуміємо сукупність педагогічних основ (мети, умов, форм, методів, змісту, підходів) та принципів, що сприяють забезпеченню становлення грамотної особистості здобувачів початкової освіти у контексті читання.

Серед організаційно-педагогічних умов, які сприятимуть формуванню читацької грамотності молодших школярів, відносимо: упровадження нетрадиційних методик до формування навички читання; застосування ефективних прийомів залучення учнів до читацької діяльності, створення в них внутрішньої мотивації до читання, знаходження та оцінювання текстової інформації; створення методичної системи індивідуальної роботи з учнями для розвитку повноцінної навички читання; розроблення методичної бази для інтерактивізації процесу навчання читання: забезпечення доступу до дитячих

книжок, до читання медіатекстів; створення умов, що сприяє читанню учнями для задоволення, для відчуття особистісного зростання, набуття школярами індивідуального досвіду читача, емоційно-чуттєвого досвіду і ціннісних орієнтирів; запровадження регулярної дозвіллевої практики читання книг як в закладах освіти в позаурочний час, так і в родині.

Ефективність формування читацької грамотності досягається шляхом систематичної роботи з розвитку умінь, необхідних для проведення пошуково-текстової діяльності (знаходження причинно-наслідкових зв'язків у тексті, передбачення розгортання подій; виявлення прямих і непрямих оцінок автора і обґрунтування свого розуміння; виявлення емоційного тону тексту і обґрунтування свого розуміння; встановлення зв'язків між фрагментами тексту та їх тлумачення; знаходження й інтерпретація значущих художніх деталей тощо).

Таким чином, продумана методична система та упровадження зазначених організаційно-педагогічних умов сприятиме ефективності формування читацької грамотності молодших школярів.

Література

1. Державний стандарт початкової загальної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/content/B0/derj-standart-pochatk-new.pdf>
2. Мартиненко В.О. Читання молодших школярів: зміни і виклики в умовах розвитку інформаційного суспільства. *Collection of Scientific Papers АООС*, Jan. 2020, pp. 32-35
3. PISA: читацька грамотність / уклад. Т. С. Вакуленко, С. В. Ломакович, В.М. Терещенко. Київ: УЦОЯО, 2017. 123 с

УДК 373.3.015.31-052:81'233:[37.016:811.161.2]

ФЕНЦИК О.М., СТЕПАНЮК Б.Ю.
Мукачівський державний університет

МОВЛЕННЄВИЙ РОЗВИТОК ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ: ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЙОГО НАПРЯМИ

Проблема мовленнєвого розвитку завжди була у полі зору дослідників, проте особливої актуальності вона набуває у зв'язку з потребою суспільства в підготовці комунікативно-активних, всебічно розвинених особистостях, які здатні швидко адаптуватись та ефективно діяти в сучасних постійно змінюваних умовах. Питання мовленнєвого розвитку та формування комунікативної компетентності здобувачів початкової освіти в сучасній лінгводидактиці розглядається як важлива суспільно-педагогічна проблема, оскільки формування комунікативної компетентності є складовою мети мовно-літературної освітньої галузі.

Серед науковців, які досліджували проблему розвитку мовленнєвих і комунікативних умінь молодших школярів, слід виокремити В. Бадер, Л. Варзацька, М. Ващуленко, К. Пономарьова та ін. Проте, як свідчить аналіз публікацій та за нашим спостереженням, і досі існують суперечливості щодо вичерпного розв'язання означеної проблеми.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>